

OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMISEN PERUSTEET

Oulunkaaren kuntayhtymä

Sisällys

1. Omaishoidontuki	2
2. Tuen myöntämisen edellytykset	2
3. Palvelutarpeen arviointi	3
4. Omaishoidontuen maksuluokat	4
5. Omaishoitajien lakisääteiset vapaat ja vapaiden aikainen hoito	7
6. Omaishoitajan toimintakyvyn arviointi	8
7. Omaishoitajan hoitotehtävää tukevat palvelut.....	8
8. Hoito- ja palvelusuunnitelma (Omaishoidontuen suunnitelma).....	9
9. Omaishoitotosopimus.....	9
10. Omaishoidontuen hakeminen ja päätöksenteko	10
11. Asiakasmaksut	10
12. Hoidon keskeytymisen ja sopimuksen irtisanominen	10

1. Omaishoidontuki

Omaishoidon tuki perustuu omaishoidon tuesta annettuun lakiin (937/2005) ja siihen tehtyihin muutoksiin (950/2006, 318/2011, 511/2016) sekä Oulunkaaren kuntayhtymän hyväksymiin toimintaohjeisiin ja palkkio-
luokkiin. Omaishoidon tuki on lakisääteinen sosiaalipalvelu, jonka järjestämis- ja valvontavastuu on Oulun-
kaaren kuntayhtymällä.

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä
kotioloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon tuella tarkoitetaan koko-
naisuutta, joka muodostuu hoidettaville annettavista tarvittavista palveluista ja omaishoitajalle annettavasta
hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista.

2. Tuen myöntämisen edellytykset

Lain omaishoidon tuesta 3 §:n perusteella voidaan myöntää omaishoidon tukea, jos

- henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee kotioloissa hoitoa tai muuta huolenpitoa,
- hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö on valmis vastaamaan hoidosta ja huolenpidosta tarpeellisten palveluiden avulla,
- hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia,
- omaishoito yhdessä muiden tarvittavien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kanssa on hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävää,
- hoidettavan koti on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva ja
- tuen myöntämisen arvioidaan olevan hoidettavan edun mukaista.

Omaishoidon tuen myöntämisen lähtökohtana on, että henkilö tarvitsee hoitoa tai muuta henkilökohtaista huolenpitoa, jotta hän voisi selviytyä omissa kotioloissaan.

Asiakkailla, joilla avun tarve kohdistuu pelkästään asiointi- ja kodinhoitotehtäviin, ei ole oikeutta omaishoidon tuen palkkioon.

Omaishoidon tukea ei myönnetä sosiaali- ja terveydenhuollon asumisyksiköihin, hoitokoteihin tai kunnan palvelutaloasuntoihin.

3. Palvelutarpeen arviointi

Omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu, eikä siihen ole subjektiivista oikeutta. Sen taso, määrä ja myöntämisperusteet ovat Oulunkaaren kuntayhtymän harkinnassa.

Omaishoidon tuki sisältää rahana suoritettavan hoitopalkkion. Hoitopalkkiosta säädetään lain omaishoidon tuesta 5§:ssä. Hoitopalkkion suuruus määräytyy porrastettuna hoidon sitovuuden ja vaativuuden perusteella. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa vuosittain hoitopalkkion vähimmäismäärän ja palkkioihin tehtävän indeksikorotuksen.

Hoitopalkkio maksetaan omaishoitajalle. Hoitopalkkio on veronalaista tuloa, josta suoritetaan ennakonpidätys. Hoitopalkkiot tarkistetaan kalenterivuosittain työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertomella.

Hoitopalkkio voidaan sopia säädettyä pienemmäksi, jos hoidon sitovuus on vähäisempää kuin lain omaishoidon tuesta 4 §:n 1 momentissa edellytetään, ja hoidon sekä huolenpidon tarve on vähäistä tai siihen on hoitajan esittämä erityinen syy.

Henkilön hakiessa sosiaalipalvelua (omaishoidon tukea), tulee aina tehdä laaja palvelutarpeen arvio ja asiakassuunnitelma, jossa sovitaan asiakkaan palveluista. Asiakkaan palvelutarpeen arviointi aloitetaan viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä siitä, kun hakemus on saapunut, jos henkilö on yli 75 vuotias tai saa kelan erityishoitotukea tai kun kyseessä on erityistä tukea tarvitseva lapsi.

Omaishoidon tuen myöntäminen perustuu aina hoidettavan ja hoitajan monipuoliseen toimintakyvyn ja voimavarojen arviointiin. Omaishoidon tukipäätöstä tehtäessä arvioidaan asiakkaan sosiaali- ja terveyspalvelujen tarve ja kokonaisuus. Arvioinnissa otetaan huomioon asuin- ja hoitoympäristön toimivuus ja mahdollisten apuvälineiden ja asunnon muutostöiden tarve. Arviota tehtäessä huomioidaan myös muut vaihtoehdot ja täydentävät tavat järjestää asiakkaan tarvitsemat palvelut. Hoidon ja huolenpidon tarve selvitetään kaikissa tapauksissa yksilöllisesti. Omaishoidettavan palvelutarpeen arviointi suoritetaan omaisten, sosiaali- ja terveydenhuollon ja tarvittaessa muun henkilöstön moniammatillisena yhteistyönä toimintakykymittareita hyödyntäen. Toimintakykymittareiden arvot ovat viitteellisiä, ja omaishoidon tuen myöntäminen perustuu aina asiakkaan/hoidettavan kokonaistilanteen arviointiin.

Yli 65-vuotiaan hoitoisuuden ja toimintakyvyn arvioinnissa hyödynnetään toimintakykymittareita, joista keskeisimpänä RAI-toimintakyvyn arviointimittari. RAI:hin sisältyvä MAPLe-5 -asteikko kuvaa asiakkaan palvelutarpeen määrää: 1 (vähäinen palvelutarve), 2 (lievä palvelutarve), 3 (kohtalainen palvelutarve), 4 (suuri palvelutarve) ja 5 (erittäin suuri palvelutarve). Omaishoidon tuen viitteellinen MAPLe-arvo on pääsääntöisesti kolme tai enemmän. MAPLe mittarin ohella huomioidaan CPS ja ADL arvot, ja tukena voidaan käyttää myös RAI:n terveydentilan vakautta kuvaavaa CHES-mittaria.

Rai-toimintakykymittarin ohella voidaan käyttää lisänä muita täydentäviä mittareita (MMSE, GDS).

Alle 65 vuotiaan hoitoisuuden ja toimintakyvyn arvioinnissa käytetään tukena toimintakyvyn arviointilomaketta.

Lapsen tai nuoren omaishoidon tuen tarve arvioidaan yksilöllisistä tarpeista lähtien mahdollisuuksien mukaan moniammatillisesti. Arvioinnissa arvioidaan lapsen tai nuoren hoidon ja huolenpidon fyysistä ja psyykkistä raskautta sekä sitovuutta. Hoidon ja huolenpidon tarvetta verrataan saman ikäisen terveen lapsen tai nuoren hoivan, huolenpidon, ohjauksen ja valvonnan tarpeisiin. Rasituksella ja sidonnaisuudella tarkoitetaan niitä konkreettisia toimenpiteitä sekä ylimääräistä työtä ja vaivaa, joita sairaan tai vammaisen lapsen hoidosta ja huolenpidosta aiheutuu.

Alle 18 – vuotiaiden hoidettavien kohdalla arvioinnissa kiinnitetään huomiota päivittäisten toimintojen lisäksi liikuntakykyyn, kommunikaatioon sekä valvonnan ja erityisen vaativien hoitotoimenpiteiden tarpeeseen. Tuki kohdennetaan vaikeasti vammaisen ja/tai vaikeasti pitkäaikaissairaana lapsen hoitoon.

Oikeutta omaishoidon tukeen ei ole, jos hoidettavan avuntarve on pääasiassa sanallista ohjausta ja muistut-
telua, hoidettavalla ei ole pulmia liikkumisessa tai kommunikaatioissa, eikä hoidettava tarvitse erityisiä vaa-
tivia hoitotoimenpiteitä, eikä avuntarve ole ympärivuorokautista.

Hoidettavalla lapsella ja nuorella tarkoitetaan tässä alle 18-vuotiasta henkilöä.

Arviointimittarina käytetään arviointilomaketta.

Arvioinnin ja päätöksen teon tukena käytetään tarvittaessa lääkärinlausuntoja, muita hoitoisuuteen liittyviä
lausuntoja sekä viitteellisenä mittarina arviointilomaketta.

Päätökset tehdään useimmiten 16 ikävuoteen saakka mahdollisen hoidon sitovuuden muuttumisen vuoksi,
jolloin tilanne arvioidaan uudelleen ja tarvittaessa tehdään uusi päätös. Pienten lasten kohdalla omaishoidon
myöntämisperusteet ja palvelun voimassaolo arvioidaan yksilökohtaisesti, koska pieni lapsi tarvitsee muu-
tenkin ympärivuorokautisesti vanhempensa hoitoa ja hoivaa.

4. Omaishoidontuen maksuluokat

Sopimuspalkkio 206,31€/kk (Patulk. 18.12.19 §127)

Tässä luokassa hoidettava tarvitsee hoivaa ja huolenpitoa henkilökohtaisissa toimissa ja arjen askareissa lä-
hes päivittäin, mutta hoidettavan avun tarve ei täytä alimman palkkioluokan kriteereitä. Tuki voidaan myön-
tää sivukylällä, kaukana palveluista asuvasta henkilöstä edellyttäen, että omaishoitajan antama hoito korvaa
kotihoiton palveluja osaltaan tai kokonaan–Lisäksi edellytyksenä on, ettei palvelua ole saatavilla palveluset-
lillä. Korvaus voidaan maksaa myös muulle läheiselle henkilölle.

Hoidettava tarvitsee paljon hoitoa, huolenpitoa, ohjausta ja valvontaa useissa henkilökohtaisissa päivittäi-
sissä toiminnoissa. Tällaisia tarpeita ovat mm. selviytyminen ruokailusta, peseytymisestä, pukeutumisesta,
wc-käynneistä ja lääkityksestä. Hoidon- ja huolenpidon tarve on jatkuvaa. Hoidettava voi olla lyhyehkön aikaa
yksin päivittäin eikä tarvitse säännöllisesti apua yöllä. Hoidettava tarvitsee hoitajan apua säännöllisesti useita
kertoja päivässä. Päävastuu hoidosta on omaishoitajalla.

Lapsi ja nuori: Lapsen hoidon ja huolenpidon tarvetta verrataan saman ikäisten lasten tarvitsemaan hoitoon
ja huolenpitoon. Hoidettava tarvitsee paljon enemmän hoitoa ja huolenpitoa kuin ikäisensä lapsi keskimää-
rin. Hoidettava tarvitsee jatkuvasti apua päivittäisissä toiminnoissa, mutta hänellä ei ole yöllistä avuntarvetta
tai avuntarve öisin on vähäinen.

Alle 65-vuotiaan toimintakykyarvion tuloksen tulee olla suurimmaksi osaksi autettava.

Omaishoidontuen vaihtoehtona olisi säännöllinen kotihoito ja tukipalvelut.

Maple 3, ADL 3, CPS 3

MMSE 20-25. Muistisairautta arvioitaessa ikä ei ole rajoittava tekijä.

Alin palkkioluokka 408,09€/kk (Patulk. 18.12.19 §127)

Hoidettava tarvitsee runsaasti hoitoa, huolenpitoa, ohjausta ja valvontaa useimmissa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa. Tällaisia tarpeita ovat mm. selviytyminen ruokailusta, peseytymisestä, pukeutumisesta, wc-käynneistä ja lääkityksestä. Hoidettava ei kykene itsenäiseen asumiseen. Hoidettava tarvitsee hoitajan apua vuorokauden eri aikoina, säännöllisesti myös yöllä. Toimintakyvyn heikkeneminen nostaa riskitekijöitä selviytyä kotona ilman omaishoitajan osallisuutta. Psyykkisen avun, ohjauksen ja valvonnan tarve voi olla lähes sama kuin korotetun hoitopalkkion palkkioluokassa. Päävastuu hoidosta on omaishoitajalla.

Lapsi ja nuori: Lapsen hoidon ja huolenpidon tarvetta verrataan saman ikäisten lasten tarvitsemaan hoitoon ja huolenpitoon. Hoidettava tarvitsee paljon hoitoa ja huolenpitoa sekä jatkuvaa apua tai läsnäoloa päivittäisissä toiminnoissa. Hoidettava tarvitsee hoitoa ja huolenpitoa myös yöaikaan. Yöaikaan tarvittava hoito ja huolenpito on toistuvaa ja säännöllistä. Hoidettava ei voi olla lyhyttäkään aikaa yksin, vaan lapsen tai nuoren hoidosta huolehtivan on oltava jatkuvasti varuillaan tai lapsi tarvitsee valvojaa karkailun ja impulsiivisuuden vuoksi tai koska lapsi tai nuori voi vahingoittaa itseään tai muita.

Alle 65-vuotiaiden toimintakykyarvion tuloksen on oltava suurimmaksi osaksi autettava.

Omaishoidontuen vaihtoehtona olisi palveluasuminen tai tehostettu palveluasuminen.

RAI-arvot: Maple 4, ADL 4, CPS 4

MMSE 12–20, Muistisairautta arvioitaessa ikä ei ole rajoittava tekijä

Korotettu palkkioluokka 620,56€/kk (Patulk. 18.12.19 §127)

Hoidettava tarvitsee jatkuvaa hoitoa, huolenpitoa, ohjausta, valvontaa ja hoitovastuuta kaikissa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa, sekä runsaasti hoivaa ja huolenpitoa myös yöaikaan, kuten vaikeavammaiset tai vaikeasti sairaat hoidettavat, jotka tarvitsevat ympärivuorokautista hoitoa. Psyykkisen avun, ohjauksen ja valvonnan tarve voi aiheutua levottomuudesta, väkivaltaisuudesta, karkailusta tai vaikeasta muistisairaudesta. Omaishoitaja asuu omaishoidettavan kanssa eikä hoidettavaa voi jättää ilman valvontaa.

Lapsi ja nuori: lapsen hoidon ja huolenpidon tarvetta verrataan saman ikäisten lasten tarvitsemaan hoitoon ja huolenpitoon. Hoitotyö edellyttää omaishoitajalta ympärivuorokautista työpanosta ja on fyysisesti ja/tai psyykkisesti raskasta.

Alle 65-vuotiaiden hoidettavien toimintakykyarvion tuloksen on oltava suurimmaksi osaksi autettava.

Omaishoidon tuen vaihtoehtona olisi tehostettu palveluasuminen tai vaikeasti vammaiselle henkilölle tarkoitettu vaativaa tai tehostettua palveluasumista antava asumisyksikkö.

RAI-arvo: Maple 5, ADL 5, CPS 5

MMSE 0–11, Muistisairautta arvioitaessa ikä ei ole rajoittava tekijä

Erityistilanteiden palkkioluokka, 816,18€/kk (Patulk. 18.12.19 §127)

Hoidettavalla on lyhytaikainen ja ympärivuorokautinen hoidon ja huolenpidon tarve (enintään 3 kk).

Hoitaja on raskaan siirtymävaiheen aikana lyhytaikaisesti estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä tai opiskelmaan päätoimisesti. Omaisen hoitaminen edellyttää hoitajan ympärivuorokautista työpanosta ja hoitovastuuta. Hoidettavuus vastaa laitostasoista hoitoa ja edellyttää hoitajan läsnäoloa, huolenpitoa ja valvontaa kaikissa henkilökohtaisissa toiminnoissa.

Edellytyksenä on, että hoitajalla ei ole tältä ajalta vähäistä suurempia työtuloja tai oikeutta sairausvakuutuslain 10 luvun mukaiseen erityishoitorahaan eikä -oikeutta vuorotteluvapaalain (1305/2002) 13 §:n mukaiseen vuorottelukorvaukseen.

Hoidollisesti raskas siirtymävaihe voi olla esimerkiksi saattohoitotilanne tai siirtyminen hoitomuodosta toiseen, jonka aikana hoidettava tarvitsee lyhytaikaisesti normaalia hoivaa tai huolenpitoa.

Huoltaja hoitaa erittäin vaikeasti vammaista tai sairasta lastaan kotona (mm. palliatiivinen hoito) eikä voi olla ansiotyössä tai opiskella päätoimisesti. Päävastuu hoidosta on omaishoitajalla.

Hoidettavan toimintakykyä arvioidaan käytössä olevilla arviointimenetelmillä: RAI- toimintakykykartoitus, palveluntarvekartoitus.

Omaishoidon tuen alentaminen kaikissa maksuluokissa

Palkkion lisäksi omaishoidon tukena voi olla kuntayhtymän järjestämänä muita palveluja, mutta hoitopalkkioiden maksuluokkia alennetaan yhdellä maksuluokalla, mikäli hoidettava saa runsaasti kunnallisia hoito- ja avopalveluja.

Runsaiden palveluiden esimerkkejä:

- asiakas käy säännöllisesti päivätöiminnoissa vähintään neljänä (4) päivänä viikossa
- asiakas käy säännöllisesti päivätöiminnoissa 1-3 päivänä viikossa ja saa kunnan järjestämää muuta sosiaali- ja terveyspalvelua 30 tuntia kuukaudessa,
- asiakas saa henkilökohtaista apua, säännöllistä kotihoitoa tai muuta kotiin järjestettävää palvelua yli 30 tuntia kuukaudessa tai
- palvelusuunnitelman mukaista säännöllistä vuorohoitoa yli 7 vrk/kk. Tähän ei sisälly omaishoidon vapaat.

Omaishoidon tuki myönnetään lasten ja opiskelijoiden kohdalla pääsääntöisesti alimman maksuluokan mukaan, koska lapset ja nuoret ovat yleensä suurimman osan vuodesta kodin ulkopuolisten palveluiden piirissä (esimerkiksi päiväkodissa tai koulussa tai opiskelemassa). Myös ylemmän tason tuki voidaan myöntää, mikäli katsotaan, että lapsi vaatii erittäin paljon hoitoa, tai omaishoito korvaa sairaala- tai laitoshoidon.

Mikäli lapsi viettää osan (lakisääteisten omaishoidon vapaiden vastaavan määrän) kuukaudesta toisen, muualla asuvan vanhempansa luona, omaishoidon tuen vapaiden katsotaan tällöin toteutuvan.

5. Omaishoitajien lakisääteiset vapaat ja vapaiden aikainen hoito

Omaishoitajalle järjestettävästä vapaasta ja vapaan aikaisesta hoidosta säädetään lain omaishoidon tuesta 4 ja 4 a §:ssä. Oulunkaaren kuntayhtymän kanssa sopimuksen tehneillä omaishoitajilla on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti.

Omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta kalenterikuukautta kohti, jos hän yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi siitä huolimatta, että hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta käyttäen kotinsa ulkopuolella järjestettyjä sosiaali- tai terveyspalveluja taikka saaden kuntoutusta tai opetusta.

Lisäksi Oulunkaaren kuntayhtymä voi sosiaalihuoltolain (1301/2014) 27 b §:n perusteella järjestää vapaata ilman omaishoitosopimusta omaistaan tai läheistään hoitavalle henkilölle, jonka antama hoito ja huolenpito on päivittäin sitovaa. Hoidettavan hoidon järjestämisestä on huolehdittava myös tämän vapaan aikana.

Vapaiden järjestäminen koskee niitä henkilöitä, jotka täyttävät myöntämisperusteet, mutta eivät ole tehneet sopimusta omaishoidosta.

Omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta kalenterikuukautta kohti, jos hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin (vähintään 15 päivänä kuukaudessa) sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi siitä huolimatta, että hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta käyttäen kotinsa ulkopuolella järjestettyjä sosiaali- tai terveyspalveluja taikka saaden kuntoutusta tai opetusta.

Mikäli omaishoito keskeytyy tilapäisesti yli 14 vuorokautta kalenterikuukauden aikana, oikeutta lakisääteisiin vapaisiin siltä kalenterikuukaudelta ei synny.

Oulunkaaren kuntayhtymä- ja omaishoitaja voivat sopia, että omaishoitaja pitää tarkoitetun vapaansa useampana alle vuorokauden mittaisena jaksona. Vapaata ei voi pitää etukäteen.

Vapaan voi jakaa enintään neljään kuuden tunnin jaksoon.

Lakisääteisten vapaiden pitäminen ei vähennä hoitopalkkion määrää.

Omaishoidon vapaat pidetään ensisijaisesti kuukausittain. Vapaita voi kerätä pääsääntöisesti kolmen kuukauden ajalta. Vapaat on pidettävä kuluvan kalenterivuoden loppuun mennessä.

Oulunkaaren kuntayhtymä järjestää omaishoitajan lakisääteisen vapaan korvaavat palvelut palvelusuunnitelmassa sovittavalla tavalla pääasiassa asumispalveluina, sijaishoitona omaishoidettavan kotona, perhehoitona perhehoitokodissa tai hoidettavan kotona, palvelusetelillä sekä ostopalveluna tai ryhmälomituksena.

Mikäli vapaat järjestetään sijaishoitona ja hoidettava siihen suostuu, sijaishoitajan kanssa tehdään toimeksiantosopimus. Sijaishoitajan tulee olla henkilö, jonka sekä omaishoitaja että hoidettava hyväksyy. Sijaishoitajan terveyden ja toimintakyvyn on vastattava omaishoidon asettamia vaatimuksia. Järjestelyn on myös arvioidava olevan hoidettavan henkilön edun mukainen.

Oulunkaaren palvelutuotantolautakunta päättää sijais- ja perhehoitajalle maksettavan palkkion määräytymisperusteista.

Sijaishoitopalkkion suuruus on 58,39 €/vrk (Patulk 18.12.19 §127)

Sijaishoitaja rinnastuu työoikeudellisen asemansa sekä eläke- ja tapaturmavakuutusturvan osalta omaishoitajaan.

6. Omaishoitajan toimintakyvyn arviointi

Hoitajan tulee olla hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö, jonka terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia. Hoitajaksi soveltuu henkilö, jonka hoidettava on hoitajakseen hyväksynyt ja joka oman ikänsä, kuntosaa ja elämäntilanteensa puolesta soveltuu tähän tehtävään. Omaishoitajan tulee olla 18 vuotta täyttänyt.

Omaishoidon tuen päätöstä tehtäessä arvioidaan kokonaisvaltaisesti, selviytyykö hoitaja omaishoitoon sisältyvistä tehtävistä.

Omaishoidon tukea ei myönnetä esimerkiksi, jos hoitajalla on todettu (diagnosoitu) muistisairaus, vakavia mielenterveyden ongelmia, päihteiden väärinkäyttöä tai jos hoitajan toimintakyky ja muu terveydellinen tila tai perhetilanne tai elämäntilanne selvästi rajoittaa häntä toimimasta omaishoitajana, vaikka hoidon rinnalle voitaisiin järjestää hoidettavalle riittävä määrä tukevia palveluja ja tukea.

Hoitajan soveltuvuudesta hoitotyöhön voidaan edellyttää lääkärin ja/tai muun sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijan arviota. Arvioita voidaan pyytää myös omaishoidon aikana.

7. Omaishoitajan hoitotehtävää tukevat palvelut

Oulunkaaren kuntayhtymä järjestää omaishoittoa tukevina palveluina mm. kotihoidon- ja/tai tukipalveluita, vuoro hoitoa, asunnon muutostöitä, hoitotarvikkeita, kuljetuspalveluita, apuvälineitä ja päivätoimintaa. Palveluista tehdään erilliset päätökset ja myönnetyt palvelut kirjataan hoito- ja palvelusuunnitelmaan.

Omaishoitolaain 3 a §:n mukaan Oulunkaaren kuntayhtymän on tarvittaessa järjestettävä omaishoitajalle valmennusta ja koulutusta hoitotehtävää varten. Tarve valmennukselle tai koulutukselle arvioidaan osana palvelutarpeen arviointia ja kirjataan omaishoitotosopimukseen.

Oulunkaaren kuntayhtymän on tarvittaessa järjestettävä omaishoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan ja hoitotehtäväänsä tukevia sosiaali- ja terveyspalveluja. Tarve tarkastuksille ja muille palveluille arvioidaan osana palvelutarpeen arviointia ja kirjataan omaishoitotosopimukseen.

Tarkastukset ovat omaishoitajalle vapaaehtoisia. Hoidettavalle nimetty omatyöntekijä/palveluohjaaja voi ohjata omaishoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukseen, jos omaishoitajalla ilmenee jaksamis- tai muita omaishoitoon vaikuttavia ongelmia.

Hyvinvointi- ja terveystarkastukseen eivät ole oikeutettuja omaishoitajat, jotka ovat työterveyshuollon piirissä tai joille on myönnetty lyhytaikainen omaishoito.

Hyvinvointi- ja terveystarkastukset ovat maksuttomia sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 §:n 1 kohdan perusteella.

8. Hoito- ja palvelusuunnitelma (Omaishoidontuen suunnitelma)

Lain omaishoidon tuesta 7 §:n mukaan omaishoidon tuesta laaditaan yhdessä hoidettavan ja hoitajan kanssa hoito- ja palvelusuunnitelma. Mikäli hoidettavia on useita, suunnitelma tehdään jokaiselle erikseen.

Suunnitelmaan kirjataan:

- hoidon tavoitteet
- omaishoitajan antaman hoidon määrä ja sisältö
- muiden hoidettavalle tarpeellisten sosiaali- ja terveyspalvelujen määrä ja sisältö
- omaishoitajan hoitotehtävää tukevien palvelujen määrä ja sisältö
- omaishoitajalle tarvittaessa järjestettävä koulutus ja valmennus hoitotehtävää varten
- miten hoidettavan hoito järjestetään hoitajan vapaan, hoitajan terveydenhoitoon liittyvien käyntien tai muun poissaolon aikana (esim. terveydenhoitoon liittyvien käyntien aikana)
- seuranta-ajankohdat

Omaishoidon tuen asiakkaalle nimetään tarvittaessa asiakkuuden ajaksi sosiaalihuoltolain 42 §:n mukaisesti omatyöntekijä, joka kirjataan suunnitelmaan.

Suunnitelma ja omaishoitosopimus tarkistetaan vuosittain tai kun hoidon tarpeessa tai olosuhteissa tapahtuu oleellisia muutoksia. Omaishoitajalla on ilmoitusvelvollisuus, jos hoidossa tai olosuhteissa tapahtuu muutoksia.

9. Omaishoitosopimus

Omaishoidon tuesta laaditaan omaishoitajan ja Oulunkaaren kuntayhtymän välillä sopimus, jonka liitteenä on oltava hoito- ja palvelusuunnitelma. Mikäli hoidettavia on useita, sopimus tehdään jokaiselle erikseen. Omaishoitaja ei ole työsopimuslain (55/2001) mukaisessa työsuhteessa Oulunkaaren kuntayhtymään eikä hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan.

Omaishoitajan eläketurva määräytyy kunnallisen eläkelain (549/2003) mukaisesti. Oulunkaaren kuntayhtymä ottaa tapaturmavakuutuslain 57 §:n 1 momentin mukaisen vakuutuksen omaishoitajalle.

Omaishoitosopimus sisältää tiedot:

- hoitajalle maksettavan hoitopalkkion suuruudesta ja sen maksutavasta
- oikeudesta lakisääteisiin vapaisiin
- lakisääteisten ja muiden vapaiden järjestämisestä
- määräaikaisen sopimuksen kestosta
- hoitopalkkion maksamisesta hoidon keskeytyessä hoitajasta johtuvasta syystä tai hoidettavasta johtuvasta muusta kuin terveydellisestä syystä
- sopimuksen irtisanomisesta
- omaishoitajan kanta, mikäli hän on eri mieltä sopimuksen ehdoista

10. Omaishoidontuen hakeminen ja päätöksenteko

Omaishoidon tukea haetaan kirjallisesti hakulomakkeella tai sähköisesti www.oulunkaarenomahoito.fi. Palveluun kirjautuminen edellyttää verkkopankkitunnuksia. Hakemuksen voi laittaa vireille suullisesti viranomaisen suostumuksella. Hakuaika on jatkuva. Hoidon ja avun tarve sekä muiden välttämättömien palvelujen tarve arvioidaan aina kotikäynnillä, ellei kotikäynti ole tarpeeton.

Omaishoidon tukea myönnetään aikaisintaan hakemuksen jättämistä seuraavan kuukauden alusta lukien toistaiseksi, mikäli tuen tarve arvioidaan olevan pysyvä eikä hoidon sitovuudessa ja vaativuudessa ole odotettavissa muutoksia. Mikäli hakemus tehdään etukäteen esim. kotiutumistilanteessa, tuki myönnetään hoidon käynnistymisestä lähtien. Päätös ja sopimus voi olla määräaikainen, jos omaishoidon tarpeen kesto on etukäteen määriteltävissä eikä tuen tarpeen arvioida olevan pysyvä. Hoitopalkkio maksetaan kuukausittain jälkikäteen. Tukea ei myönnetä takautuvasti.

Maksuluokan muutos myönnetään hakemuskuukautta seuraavan kuukauden alusta lähtien. Takautuvasti maksuluokan muutosta ei myönnetä. Omaishoidon tukea ei myönnetä kuukautta lyhyemmäksi ajaksi.

Oulunkaaren kuntayhtymän on tehtävä aina kirjallinen päätös palvelun myöntämisestä tai epäämisestä. Päätökseen tulee liittää muutoksenhakuohjeet. Viranhaltijanpäätökseen saa hakea oikaisua 30 päivän kuluessa Oulunkaaren kuntayhtymän palvelutuotantolautakunnalta siten kuin hallintolaissa säädetään. Palvelutuotantolautakunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen, siten kuin hallintokäyttölaissa säädetään. Päätöstä voidaan tarkistaa, mikäli hoidettavan olosuhteet muuttuvat.

Omaishoitotosopimusta koskeva riita-asia käsitellään hallinto-oikeudessa.

11. Asiakasmaksut

Oulunkaaren kuntayhtymän omaishoidettavalle ja omaishoitajalle järjestämistä palveluista peritään maksut sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) ja asetuksen (912/1992) sekä Oulunkaaren kuntayhtymän vahvistamien taksojen mukaisesti.

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikana hoidettavalle annettavista palveluista peritään hoidettavalta asiakasmaksulain 6 b:n mukainen maksu riippumatta siitä, mitä palvelua käytetään. Vapaasta, joka pidetään useammassa alle vuorokauden mittaisessa jaksossa, peritään yksi maksu vuorokautta kohden. Maksu koskee myös sosiaalihuoltolain perusteella järjestettäviä vapaita. Muusta tilapäisestä/ lyhytaikaisesta hoidosta, jotka eivät ole lakisääteisiä omaishoidon vapaita, peritään asiakasmaksut kuntayhtymän vahvistamien ohjeiden mukaisesti.

12. Hoidon keskeytymisen ja sopimuksen irtisanominen

Tuen saaja on velvollinen ilmoittamaan kaikista hoidettavan kunnossa tapahtuvista ja/tai hoito-olosuhteissa tapahtuvista muutoksista sekä hoidon keskeymisestä. Mikäli hoidon tarve muuttuu, tuki arvioidaan uudelleen.

Jos omaishoito keskeytyy tilapäisesti hoidettavan terveydentilasta johtuvasta syystä, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy (1) kuukauden kuluttua.

Mikäli hoito keskeytyy omaishoitajasta johtuvasta syystä tai hoidettavasta johtuvasta muusta kuin terveydellisestä syystä yhteensä yli seitsemäksi (7) vuorokaudeksi kalenterikuukauden aikana, hoitopalkkiota ei makseta hoidon keskeytymispäiviltä.

Omaishoidon tuen piirissä olevan hoidettavan joutuessa terveydellisistä syistä pitkäaikaiseen tehostettuun palveluasumiseen, laitoshoitoon tai hänen kuollessa, maksetaan omaishoidontukea kyseisen kuukauden loppuun asti.

Oulunkaaren kuntayhtymä voi irtisanoa omaishoitosopimuksen päättymään aikaisintaan irtisanomista seuraavan kahden (2) ja omaishoitaja irtisanomista seuraavan yhden (1) kuukauden kuluttua. Irtisanomisesta huolimatta sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilan tai olosuhteiden (esim. muutto) muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi. Jos sopimuksen jatkaminen vaarantaa joko hoidettavan tai hoitajan terveyden tai turvallisuuden, voidaan sopimus purkaa välittömästi.

OMAISHOIDONTUEN PALVELUPOLKU OULUNKAAREN KUNTAYHTYMÄSSÄ

